

rütme ile yargı güçleri arasında egemenlik alanını genişletme mücadelesinde şer'î hukukun temsilcilerinin gittikçe daha etkili hale geldiği görülmektedir.

Örf ve örf-i ma'rûf tabirleri "işkençe" anlamında da kullanılmıştır. Kelimenin Arapça tef'îl babından kazandığı mânada tehdit etme ve korkutma anlamları da mevcuttur. Osmanlılar'ın isimlendirmesi bu kökene dayanıyor olmalıdır. Kanunnâmelerde örfün bu anlamda kullanılmasına örnek olarak II. Bayezid'in *Umumi Osmanlı Kanunnâmesi*'nde, "Ve eğer örfle bir kimesnenin hırsızlığı sabit olursa kadı olan ehli-örf'e hüccet vere" (Akgündüz, II, 44), *Aydıneli Siyasetnâmesi*'nde, "Ve şol yerde ki şer' ile sabit olmayıp örf ile ola, mezkûr siyasetnâme mücibince hırsızın hakından geleler" (a.g.e., II, 169) ifadeleri verilebilir. Mühimme defterlerinde ve şer'îye sicillerinde örfün bu anlamda kullanımı yaygındır (Akman, s. 83-87).

BİBLİYOGRAFYA :

Kānūnnāme-i Sullāni ber Mūceb-i 'Örf-i 'Osmanī (nşr. R. Anhegger – Halil İnalıcık), Ankara 1956, tür.yer.; Tursun Bey, *Tarih-i Ebû'l-Feth* (nşr. A. Mertol Tulum), İstanbul 1977, s. 12; Hezarfen Hüseyin Efendi, *Telhîsü'l-beyân fi Kavânin-i Âli Osmân* (haz. Sevim İlğürel), Ankara 1998, s. 118, 198, 205; İbn Âbidin, *Mecmû'atü res'âtili İbn 'Âbidin*, [baskı yeri ve tarihi yok] (Dârü İhyâ't-türâsî'l-Arabî), II, 112-145; Barkan, *Kanunlar*, s. XIII-XX, ayrıca bk. İndeks; a.mlf., "Osmanlı İmparatorluğu Teşkilat ve Müesseselerinin Şer'iliği Meselesi", *İl Hukuk Fakültesi Mecmuası*, XI/3-4 (1945), s. 218; Sadri Maksudi Arsal, *Türk Tarihi ve Hukuk*, İstanbul 1947, s. 79, 288, 400; U. Heyd, *Studies in Old Ottoman Criminal Law* (ed. V. L. Ménage), Oxford 1973, s. 168-171; a.mlf., "Eski Osmanlı Ceza Hukukunda Kanun ve Şeriat" (trc. Selahattin Eroğlu), *AÜİFD*, XXVI (1983), s. 633-652; Özkan İzgi, *Uygurların Siyasi ve Kültürel Tarihi: Hukuk Vesikalarna Göre*, Ankara 1987, s. 76; Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnâmeleri ve Hukukî Tahlilleri*, İstanbul 1990-96, I-IX, tür.yer.; Yasemin Işıқтаç, *Hukukun Kaynağı Olarak Örf ve Adet Hukuku*, İstanbul 1992, tür.yer.; M. Akif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul 2005, s. 69-81, ayrıca bk. tür.yer.; H. Gerber, *Islamic Law and Culture: 1600-1840*, Leiden 1999, s. 105-115; J. R. Bowen, *Islam, Law and Equality in Indonesia: An Anthropology of Public Reasoning*, Cambridge 2003, tür.yer.; Mehmet Akman, *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması*, İstanbul 2004, s. 59-61, 83-87, 124; Halil İnalıcık, "Osmanlı Hukukuna Giriş", *SBFD*, XIII/2 (1958), s. 102-126; a.mlf., "Örf", *İA*, IX, 480; Mustafa Avcı, "Hukuk Tarihimizde Hukuka Aykırı Deliller Sorunu: İşkençe (Örf-i Maruf Uygulaması)", *TDA*, sy. 147 (2003), s. 45-76; Adnan Koşum, "Osmanlı Örfi Hukukunun İslâm Hukukundaki Temelleri", *SÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 17, Konya 2004, s. 145-160; R. A. Kern, "Adat Hukuku", *İA*, I, 130; I. Goldzher, "Ädet", a.e., I, 137; G. Libson, "Urf", *EP* (İng.), X, 887-888; F. H. Stewart, "Urf", a.e., X, 888-892; Hayreddin Karaman, "Ädet", *DIA*, I, 369-373.

MEHMET AKMAN

ÖRFİ MAHMUD AĞA

(ö. 1192/1778 [?])

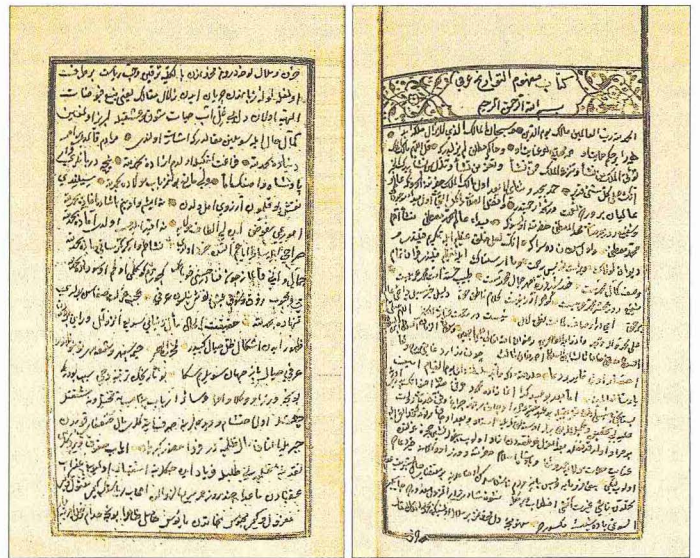
Osmanlı tarihçisi, şair ve hattat.

1116 (1704) yılında Edirne'de Bevvâb Sinan mahallesinde doğdu. Babası, Edirne Bostancı Ocağı bostancıbaşlarından olup 1704 ve 1710 yıllarında bu görevde bulunan ve 1131'de (1719) ölen Suhte Hacı Ali Ağa'dır. Bundan dolayı Ağazâde lakabıyla tanınır. Dedesi Medine kadılarından Lutfi'dze Mehmed Efendi'dir. Edirne'de yetişti. Baba mesleğine girdi, bu arada dönemin ünlü hattatlarından hüsn-i hat dersleri gördü ve icâzet aldı. Bostancı Ocağı'nda ustalık ve bölükbaşılık yaptı, kethüdâliğe kadar yükseldi. Babasının ölümü üzerine Edirne bostancıbaşılığı görevini belediye de bu emeline kavuşamadı. Emekliye ayrıldıktan sonra birkaç defa İstanbul'a da giderek uygun bir görev talebinde bulundu, ancak isteğini elde edemedi Edirne'ye döndü. 1728'de Sadrazam Nevşehirli Damad İbrâhim Paşa tarafından Burgoş'taki (Lüleburgaz) İbrâhim Hanzâde evkafı mütevelliliğine getirildi. 1730 Patrona İsyanı'nda Nevşehirli'nin adamı olduğu suçlamasıyla bu görevinden alındı. Ardından Elhac Tiryâki Mehmed Paşa onu Edirne gümrük eminiğine tayin etti. Sadrazam Divitdâr Mehmed Paşa'ya yazdığı bir kasidede baba mesleği bostancıbaşılık talebini tekrarladı, fakat bu göreve getirilmedi. Bu arada eşini ve iki gün içerisinde beş çocuğunu kaybetti, duygularını *Mahabbetnâme* adlı mesnevisinde dile getirdi. Gülşenî tarikatına mensup olan Örfî Mahmud Ağa'ya zamanının önemli mutasavvıf ve şairlerinden Hasan Sezâî-yi

Gülşenî'nin mektupları vardır. Vefat tarihi ihtilâflı olup 1186'dan (1772) sonra öldüğü nakledilmektedir. Mezar taşını gördüğünü belirten Rifat Osman ise 1192 (1778) tarihini verir (*Edirne Rehnümâsı*, s. 105). *Mefhûmü't-tevârih*'in ilk cildinin başında meçhul bir kişi tarafından 1185'te (1771) öldüğü kaydedilmiştir. Rifat Osman'a göre Şeyhi Çelebi Camii civarında, Bursalı Mehmed Tâhir'e ve Peremci'ye göre ise İstanbul yolu üzerinde Nâzir Çeşmesi Kabristanı'na defnedilmiştir.

Eserleri. 1. *Divan*. Divanın ilk tertibi 1148 (1735) yılına aittir. Örfî daha sonra yazdığı şiirleri de ekleyerek 1168 (1755) yılında eserini yeniden düzenlemiştir. Çağdaşı Râmiz Efendi'nin nesre ve şiire kadir, hoşsohbet biri olarak nitelediği Örfî'nin (*Râmiz ve Âdâb-ı Zurfâ'sı*, s. 220) gazel ağırlıklı divanında Edirne konulu manzumelerin çokluğu dikkati çeker. Eserin beş nüshasının varlığı bilinmekte, Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi nüshasının müellif hattı olduğu anlaşılmaktadır (Kütük, XI/26 [2004], s. 192-197). 2. *Mahabbetnâme*. Mesnevi tarzında kaleme alınan bir hasbihalidir. Bir nüshası müellifin *Berây-ı Şehr-i Edirne, Leylâ vü Mecnûn, Nasihatnâme* adlı eserlerinin de bulunduğu Edirne Selimiye Kütüphanesi'nde kayıtlı (TY, nr. 2195) yazmanın içerisinde. Bazı kaynaklarda bu eserler de *Mahabbetnâme* zannedilerek eserin 412 varak olduğu belirtilmiş de *Mahabbetnâme* 149, *Leylâ vü Mecnûn* 216, *Nasihatnâme* 47 beyittir (Gürgendereli, sy. 6 [2002], s. 89). Şair, kendi aşkını hasbihal şeklinde samimi duygularla anlatırken ölümle gelen ayrılığı Leylâ ile Mecnûn'un başına gelenlere benzeterek teselli bulur.

Örfî Mahmud Ağa'nın *Mefhûmü't-tevârih* adlı eserinin I. cildinin ilk iki sayfası (Millet Ktp., Ali Emîrî Efendi, Tarih, nr. 557)

Eserin dili sade, üslubu akıcı ve açıktır. *Mahabbetnâme*, Müberra Gürgendere-li tarafından yayımlanmıştır (*İlmî Araştırmalar*, sy. 6 [2002], s. 94-105). 3. *Leylâ vü Mecnûn*. Muhtemelen *Mahabbetnâme*'yi tamamlayan bir mesnevidir (Edirne Selimiye Ktp., TY, nr. 2195, vr. 89^b-96^a). Örfî bu eserinde Nizâmî-i Gencevî, Câmî ve Hâtîfî gibi şairlerden etkilenmiştir. *Leylâ vü Mecnûn*'un müstakil yazması Atatürk Üniversitesi Kütüphanesi'nde kayıtlıdır (Seyfeddin Özege Bölümü Ağâh Sırrı Levend Kitapları, nr. 442). Bu eser de Müberra Gürgendereli tarafından neşredilmiştir (*İlmî Araştırmalar*, sy. 14 [2002], s. 79-82). 4. *Nasihatnâme* (*Pendnâme*). Bilinen nüshaları Edirne Selimiye Kütüphanesi'ndeki yazmanın (TY, nr. 2195) 96^b-98^a, divanın içinde "Pend-i Abd-i Pürküsür Örfî" başlığı altında İstanbul Üniversitesi'ndeki nüshanın (TY, nr. 411) 7^b-9^a varakları arasındadır. Rifat Kütük'e göre *Nasihatnâme* müstakil bir eser olmayıp divandaki manzumelerden biridir (*Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, XI/26 [2004], s. 209-210). 5. *Mefhûmü't-tevârih*. Örfî'nin yaratılıştan başlayarak 1170 (1757) yılına kadar getirdiği genel tarihidir. Müellif eserini devlet adamlarına geçmişten ibret almalarını hatırlatarak öğüt vermek, mansıb talebi için yüzü suyu dökmenin boşuna olduğunu vurgulamak ve hayır dua ile anılmak için 1171 (1757-58) yılında kaleme aldığı belirtir. *Mefhûmü't-tevârih*'in Millet (Ali Emîrî Efendi, Tarih, nr. 557, 558) ve Topkapı Sarayı Müzesi (Emanet Hazinesi, nr. 1431) kütüphanelerinde kayıtlı iki

cilt halinde nüshaları vardır. Ali Emîrî Efendi nüshası müellif hattıdır. *Mefhûmü't-tevârih* orijinal bir kaynak değil bir derlemedir. 6. *Berây-ı Şehr-i Edirne*. *Mefhûmü't-tevârih*'in I. cildinin içinde bulunan "Der Vâsıf-ı Şehr-i Edirne" başlıklı kısmın (vr. 145^a-149^b) genişletilerek müstakil kitap haline getirilmesinden oluşmuştur 1174'te (1760-61) telif edilen ve bir süre sonra III. Mustafa'ya sunulan eserin başlıca kaynağı Örfî'nin sözünü etmediği Abdurrahman Hibri'nin *Enisü'l-müsâmirîn*'dir. Kitabın orijinal kısımları müellifin babasının ve kendisinin şahit olduğu olaylar ve bazı hadiseler için düşürdüğü tarihlendir (bk. ENİSÜ'L-MÜSÂMİRİN). Rifat Osman ve Osman Nuri Peremeci, eserin *Târih-i Cevri Çelebi* adıyla basıldığını (İstanbul 1291-1292) söylerlerse de Orhan Köprülü'nün tesbitine göre (*TD*, I/1 [1949], s. 53 vd.) *Cevri Târihi* sadece Örfî'nin tarihine dayanmayıp *Peçevî Târihi*'nden, Silâhdar Mehmed Ağa'nın *Nusretnâme*'sinden ve kısmen *Târih*'inden faydalanılarak kaleme alınmıştır. Özege de *Târih-i Cevri Çelebi*'nin müellifini Mahmud İrfan b. Elhâc Ali olarak göstermiştir (*Katalog*, IV, 1738). Gerçekten *Târih-i Cevri Çelebi*, Osmanlı tarihinin çeşitli olaylarının düzensiz biçimde bir araya getirilmesinden oluşmuş bir derlemedir. Edirne tarihiyle ilgili kısım (I, 6-39) dışında eserde Kanûnî Sultan Süleyman devrinin şehzade olayları, II. Selim'in vefatı ve III. Murad'ın cülüsünden itibaren çeşitli olaylar gelişigüzel anlatılmıştır. Bazı olaylar için kaynak olarak eserde Hoca Sadeddin Efendi ile Naimâ Mustafa'nın adları da

zikredilir. Ancak Edirne ile ilgili bölümün tek kaynağı Örfî'nin *Berây-ı Şehr-i Edirne*'si olmalıdır. Nitekim Cevri, Örfî'nin bazı ifadelerini aynen eserine almıştır. Bu ifadeler, Orhan Köprülü'nün Cevri'nin Örfî'den değil doğrudan Hibri'den faydalandığı hükmünü (*TD*, I/1 [1949], s. 64) cerhetmektedir. Ayrıca Örfî'den çok önce yaşayan, Abdurrahman Hibri ile çağdaş olan ve 1065 (1654) yılında ölen divan şairi Cevri İbrâhim Çelebi'nin *Târih-i Cevri Çelebi* adlı eserle ilgisinin bulunması mümkün değildir. *Berây-ı Şehr-i Edirne*'nin bazı kütüphanelerde ve şahısların elinde yedi nüshasının bulunduğu bilinmektedir (Kütük, XI/26 [2004], s. 200-204). İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde kayıtlı nüsha (nr. 3612) müellif hattı olup müsvedde halindedir. Eser Edirne'nin fethi, sarayları, Edirne Bostancı Ocağı, başta camiler olmak üzere tarihî binaları, Fetret devri olayları, Edirne Vak'ası, Edirne kadıları, şairleri, III. Mustafa'nın cülüsü, Emetullah Sultan'ın doğum şenliği gibi konuları içerir. Pek çok bilgi yanlışlığı ihtiva eden *Berây-ı Şehr-i Edirne*, Rifat Osman ve çağdaş bazı tarihçiler tarafından kaynak olarak kullanılmıştır. Eserin orijinal kısımları Edirne Bostancı Ocağı, 1703 Edirne Vak'ası, 1746 yangını ve 1752 depremi hakkında verdiği bilgilerdir. Tarih düşürmede büyük mahareti olan Örfî Mahmud Ağa Edirne'de saray, çeşme, köprü, cami, dergâh, kale, mektep gibi mimari eserlere tarih düşürmüştür (Onur, tür.yer.).

BİBLİYOGRAFYA :

Ağazade Örfî Mahmud Ağa, *Mefhûmü't-tevârih*, Millet Ktp., Ali Emîrî, Tarih, nr. 557, 558; a.m.f., *Berây-ı Şehr-i Edirne*, İÜ Ktp., TY, nr. 3612; *Târih-i Cevri Çelebi*, İstanbul 1291-92, I-II, tür.yer.; Sezâi-yi Gülşenî, *Mektûbât-ı Hazret-i Sezâi* (s.nş. Cezair Yazar), İstanbul 2001, s. 185-187; Râmîz ve Âdâb-ı Zurfâ'sı: *İnceleme-Tenkidli Metin-İndeks-Sözlük* (haz. Sadık Erdem), Ankara 1994, s. 220; Müstakimzâde, *Tuhfe*, s. 513; *Sicill-i Osmânî*, III, 454; Osmanlı Müellifleri, III, 5-6; Rifat Osman, *Edirne Rehnâmâsı*, Edirne 1336, s. 105; a.m.f., *Edirne Sarayı* (nşr. A. Süheyl Ünver), Ankara 1989, s. 23, 45-46, 99-117; Osman Nuri Peremeci, *Edirne Tarihi*, İstanbul 1939, s. 168-169, 272; Karatay, *Türkçe Yazmalar*, I, 257-258; Tayyib Gökbilgin, "Edirne Hakkında Yazılmış Tarihler ve Enisü'l-müsâmirîn", *Edirne: Edirne'nin 600. Fetih Yıldönümü Armağan Kitabı*, Ankara 1965, s. 79, 113; Oral Onur, *Edirne Türk Tarihi Vesikalarından Kitabeler*, İstanbul 1972, s. 43-44, 84, 161, 182, 199, 213, 250-251; Ağâh Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ankara 1973, s. 47; a.m.f., "Örfî'nin Leylâ ve Mecnûn'u", *TDL*, sy. 12 (1952), s. 17-20; Özege, *Katalog*, IV, 1738; Babinger (Üçüphanesindeki Türkçe Yazmalar Üzerine", *TJBA*, III (1979), s. 271; Orhan F. Köprülü, "Cevri Târihi'nin Mahiyet ve Kıymeti", *TD*, I/1 (1949), s. 47-66; Müber-

Örfî Mahmud Ağa'nın *Mefhûmü't-tevârih* adlı eserinin II. cildinin ilk iki sayfası (Millet Ktp., Ali Emîrî Efendi, Tarih, nr. 558)

ra Gürgendereli, "Örfî Mahmud Ağa ve Mahabetnâme Mesnevisi", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, sy. 6, İstanbul 2002, s. 85-106; a.m.f., "Edirneli Örfî'nin Leylâ ve Mecnûn'u", *İlmî Araştırmalar*, sy. 14, İstanbul 2002, s. 79-82; Rifat Kütük, "Edirneli Örfî Mahmud Ağa'nın Hayatı ve Eserleri", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, XI/26, Erzurum 2004, s. 183-210; İsmet Parmaksızoğlu, "Örfî Mahmud Ağa, Ağazâde", *TA*, XXVI, 272-273; "Örfî Mahmud Ağa", *TDEA*, VII, 193.

ABDÜLKADİR ÖZCAN

ÖRFİ-İ ŞİRÂZİ

(عرفی شیرازی)

(ö. 999/1591)

İranlı şair.

963 (1556) yılında Şiraz'da doğdu. Asıl adı Cemâleddin Muhammed'dir. Şiraz'da idarî ve hukukî görevler üstlenen babası Zeynelâbidin Ali Belevî'nin mesleğine nisbetle "Örfî" mahlasını kullanmıştır. Bazı tezkire kitaplarında seyyid diye nitelendirilmişse de bunun doğru olmadığı söylenmiştir (Hüccetî, IV, 1760). Şiraz'da öğrenim gören Örfî hat ve müzikde maharet kazandı. Küçük yaşından itibaren şiire olan meyli onu şiir meclislerine sevketti. Tarihî-i Şîrâzî, Kadri-i Şîrâzî ve Molla Gayretî gibi şair ve ediplerin meclislerine katılarak şiir yeteneğini geliştirdi. Edebî ve ilmî faaliyetleri destekleyen Safevî hükümdarları I. Tahmasb ile I. Abbas'ın şiir meclislerinde yer aldı. Bu meclislerde okunan Bâbâ Figânî'nin gazellerinden etkilendi ve başlangıçta gazele yöneldi. Gururlu, sert ve uyumsuz mizacından dolayı çevresiyle geçinememesi, ayrıca yakalandığı bir hastalıktan dolayı yüzünde meydana gelen şekil bozukluğu sebebiyle toplum önüne çıkamaması onun ülkesinden ayrılmasına sebep oldu. Bâbü sarayında edebî çevrelerin sahip olduğu itibarın da etkisiyle 989'da (1581) önce Ahmednagar'a, ardından Gürkanlılar'ın merkezi Fetihpûr Sikri'ye gitti. Burada Ekber Şah sarayının önde gelen şairlerinden Feyzî-i Hindî ile karşılaştı. Feyzî kendisini sarayın meliküşşuarâsı Mesîhuddin Ebû'l-Feth Gîlânî'yle tanıştırdı. Onun aracılığıyla sanat sever kumandan Abdürrahîm Hân-ı Hânân'ın hizmetine girdi. Bu yolla Ekber Şah'a ve Şehzade Selim'e yakınlık sağladı. Ekber Şah'ın Keşmir seferi münasebetiyle yazdığı *Kaşîde-i Keşmîriyye*'yi ona sundu ve hayatının sonuna kadar sarayda kaldı. 999'da (1591) Lahor'da dizanteri hastalığından öldü ve orada defnedildi, naaşı otuz yıl sonra Necef'e nakledildi. Daha sonraki tezkire yazarları onun zehirletilerek öldü-

rüldüğünü kaydeder (Agha Muhammed Ali, III [1929], s. 99).

Örfî, ölümünden önce şiirlerini düzenletmesi için Abdürrahîm Hân-ı Hânân'a göndermiş, o da bunları şair Muhammed Kâsım İsfahânî'ye vererek tertibini sağlamıştır. Bu düzenleme sonucunda gazel, kaside, kıta, rubâî ve mesnevilerinden oluşan 14.000 beyitlik bir divan ortaya çıkmıştır. Kasidelerinde onun tıp, mantık ve felsefe ilmine de âşina olduğu görülür. *Me'âşir-ı Rahîmî* müellifi Abdülbâki Nihâvendî 1028'den (1619) sonra bu divana bir ön söz yazmıştır. Sebki Hindî'nin ilk temsilcileri arasında yer alan, kendisini son derece beğenen ve Enverî, Hâkânî, Nizâmî ve Sa'dî gibi önemli şairleri bile hafife alan Örfî Sa'dî-i Şîrâzî'nin *Dîvân*'ını istinsah etmiş ve şiirlerinden etkilenmiştir. Örfî, Nizâmî-i Gencevî'nin *Mahzenü'l-esrâr*'ını taklitle *Mecma'u'l-ebkâr*, *Hüsrev u Şîrin*'ini taklitle *Şîrin u Ferhâd* mesnevilerini yazmışsa da kendisine has mазmunlar kullandığı bu eserleri tamamlamamıştır. Bazılarına göre divanın içinde bulunan *Sâkinâme* de müstakil bir eserdir. Ayrıca tasavvufu ilgili manzum ve mensur bir çalışma olan *Risâle-i Nefsiyye*'yi kaleme almıştır. Kasidelerine ya-

zılan şerhler arasında Mirza Can Nâmî'nin *Miftâhu'n-nikât*'ı anılabilir (Hüccetî, IV, 1762). Bütün şiirlerini ve *Risâle-i Nefsiyye*'sini bir araya getiren *Külliyât*'ı 1880'de Kanpûr'da basılmış, Gulâm Hüseyin Cevâhîrî (Tahran 1960, 1357 hş./1978) ve Muhammed Veliyyülhak Ensârî (Tahran 1378 hş.) tarafından tahkikli neşirleri yapılmıştır. Divanı ise ayrı olarak yayımlanmıştır (Tahran 1369 hş.).

XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türk şairlerince tanınmaya başlanan Örfî, Türk edebiyatında etkili olmuş, birçok şair ondan övgüyle söz etmiştir. Bunların arasında Nefî, Râmî, Cevrî İbrâhim Çelebi, Nâbî, Nedîm, Münif, Erzurumlu Zihni, Şeyh Galib, Nigârî, Leskofçalı Galib ve Ziyâ Paşa gibi şairler vardır. Örfî'nin bazı şiirleri tahmîs edilmiş, şiirlerinden seçmeler yapılmış ve bir kısmı şerhedilmiştir. Erzurumlu İbrâhim Hakkı, *Mecmû'atü'l-insâniyye fî ma'rifeti'l-vaḥdâniyye* adlı eserinin ikinci bölümünde Örfî'nin şiirlerine yer vermiş, Ziyâ Paşa, *Harâbât*'ın kasideler bölümüne Örfî'nin bir kasidesini koymuştur. Urfalı Ömer Nüzhet'in *Şerh-i Dîvân-ı Örfî*, Ahmed Sabîh'in *Şerh-i Dîvân-ı Örfî*, Adnî'nin *Şerh-i Kaside-i Örfî* adlı eserinin yanında Murtaza Trabzonî,

Örfî-i Şîrâzî divanının ilk ve son sayfaları (Süleymaniye Ktp., Cârullah Efendi, nr. 1666)

